



ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ



ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΝΑΡΙΟ

PROJECT

ΣΗΜΑΙΕΣ, ΛΑΒΑΡΑ ΚΑΙ ΜΠΑΪΡΑΚΙΑ
ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821



www.ekedisy.gr

info@ekedisy.gr



**ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΣΗΜΑΙΕΣ, ΛΑΒΑΡΑ ΚΑΙ ΜΠΑΪΡΑΚΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΝΤΑΡΤΖΗ

ΣΤΟΧΟΙ



Στόχοι του εκπαιδευτικού σεναρίου
είναι οι μαθητές:

- ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές τις σημαίες, τα λάβαρα και τα μπαϊράκια του αγώνα του 1821.
- ✓ Να δουλέψουν δημιουργικά και να καλλιεργήσουν δεξιότητες παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.
- ✓ Να αγαπήσουν την Ελλάδα και την ιστορία της.
- ✓ Να ψυχαγωγηθούν.

Σημαίες, λάβαρα και μπαϊράκια του αγώνα του 1821

Η σημαία είναι το πιο σημαντικό έμβλημα για κάθε χώρα και συμβολίζει την ίδια την ιστορία του κάθε λαού. Τα χρώματα, τα σύμβολα, οι φράσεις έχουν τη δική τους ξεχωριστή σημασία.

Οι σημαίες πριν την Επανάσταση

Προεπαναστατικά, οι κλέφτες και οι αρματολοί στις μάχες χρησιμοποιούσαν σημαίες που τις ονόμαζαν “μπαϊράκια”, “φλάμπουρα” και “παντιέρες”.



Κατά την έναρξη της Επανάστασης δεν υπήρχε μια ενιαία σημαία και ο κάθε αρχηγός ή η κάθε περιοχή κατασκεύαζε τη δική τους σημαία. Η σημαία του κάθε αγωνιστή φτιαχνόταν, λοιπόν, όπως την ήθελε και ο κάθε αγωνιστής έβαζε τα δικά του σύμβολα τα οποία θεωρούσε και ότι τον προστάτευαν. Με τις σημαίες αυτές οι αγωνιστές είχαν ένα ιδιαίτερο δέσιμο όπως και με τα όπλα τους και κανένας δεν ήθελε να τη χάσει κατά τη μάχη.



Προβολή παρουσίασης «Οι Σημαίες του Αγώνα»: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Οι-Σημαίες-του-Αγώνα.pdf>



Οι Σημαίες του Αγώνα



Τα σύμβολα στις σημαίες

Τα εμβλήματα, οι λέξεις, οι σύντομες φράσεις, καθώς και τα χρώματα που είχε η κάθε σημαία δεν ήταν τυχαία και το καθένα από αυτά είχε το δικό του νόημα. Όλα ήταν παρμένα από τον ίδιο τον λαό και την ιστορία του γι' αυτό φανέρωναν και τις αξίες και την ταυτότητά του.

Πολύ συχνά οι σημαίες αυτές είχαν τα σύμβολα από τις προεπαναστατικές σημαίες που και αυτές με τη σειρά τους ήταν επηρεασμένες από τη βυζαντινή παράδοση και από την αρχαία ελληνική μυθολογία.

Ήταν φτιαγμένες κυρίως από βαμβακερό ύφασμα, κεντημένες ή ζωγραφισμένες με τα σύμβολα που είχαν επιλέξει. Πολύ συχνά υπήρχαν επάνω στις σημαίες και σύμβολα της Φιλικής Εταιρείας. Σε όλες απαραίτητα υπήρχε ο σταυρός.



Σε πολλές υπήρχαν γραμμένες φράσεις όπως: **«Εν τούτω νικά»**, **«Ιησούς Χριστός νικά»**, **Ελευθερία ή Θάνατος»**, **«Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος»**, **«Μεθ' ημών ο Θεός»**, **«Ταν ή επί Ταν»**, **«Εκ της στάκτης μου αναγεννώμαι»**.

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης στην Πελοπόννησο “σήκωσε” σημαία λευκή με γαλάζιο σταυρό στο κέντρο, ο Γρηγόριος Διάκος (Παπαφλέσσας) χρησιμοποίησε γαλάζια σημαία με λευκό σταυρό, ο Ανδρέας Λόντος ύψωσε κόκκινη σημαία με μαύρο σταυρό, ο Αθανάσιος Διάκος στη Ρούμελη είχε λευκή σημαία, όπου στη μέση υπήρχε αναπαράσταση του Αγίου Γεωργίου καβαλάρη και τη φράση “Ελευθερία ή Θάνατος”.

Στη θάλασσα, με τη συνθήκη του Κιουτσούκ-Καϊναρτζή, η Υψηλή Πύλη παραχώρησε στα εμπορικά πλοία το προνόμιο να φέρουν τη λεγόμενη **“γραιοτουρκική”** σημαία, η οποία είχε τρεις οριζόντιες ζώνες: μία γαλάζια στη μέση ανάμεσα σε δύο κόκκινες.

Καθώς η Επανάσταση εξαπλωνόταν, τα νησιά Σπέτσες, Ύδρα, Ψαρά και Σάμος ύψωσαν τις δικές τους σημαίες στις οποίες υπήρχαν τα σύμβολα της Φιλικής Εταιρείας. Τέτοια σύμβολα ήταν η ναυτική άγκυρα, σύμβολο της σταθερής απόφασης

για την ελευθερία, και ο αετός που επιτίθεται στο φίδι, σύμβολο την πάλης ανάμεσα στο καλό και το κακό.

 Δείτε: Ναυτικές σημαίες <https://youtu.be/URJ0W2ShDGO>

Στην πρώτη Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου που ψήφισε το πρώτο Ελληνικό Σύνταγμα, αποφασίστηκε το χρώμα της σημαίας, γαλάζιο και λευκό. Αποφασίστηκε να γίνουν δυο σημαίες, μια για τη στεριά και μια για τη θάλασσα.

Σημαία της στεριάς



Σημαία της Θάλασσας



 Ήξερες ότι;

- ★ Η σημαία μας, όπως την ξέρουμε, καθιερώθηκε τον Ιανουάριο του 1822 στη Συνέλευση της Επιδαύρου. Εκεί καθορίστηκαν και τα χρώματα της ελληνικής σημαίας σε γαλάζιο και λευκό με τον Σταυρό ως σύμβολο της Ορθοδοξίας.
- ★ Ακόμα και όταν καθιερώθηκε η γαλανόλευκη σημαία οι αγωνιστές εξακολουθούσαν να έχουν και τις δικές τους σημαίες και πέρασαν αρκετά χρόνια ώσπου να καθιερωθεί μια η ενιαία γαλανόλευκη σημαία σε όλους τους αγωνιστές.

Ο συμβολισμός της Ελληνικής Σημαίας

Στην Ελληνική Σημαία υπάρχει ο Σταυρός που συμβολίζει τη Χριστιανική πίστη. Στα χρόνια του αγώνα η Εκκλησία και οι Ιερείς βοήθησαν τους Έλληνες να μη χάσουν την πίστη τους και να διατηρήσουν τη γλώσσα, τα ήθη και έθιμά τους, την εθνική τους παράδοση μέσα από το κρυφό σχολειό.

Το λευκό συμβολίζει τον αφρό της θάλασσας, το χιόνι των βουνών, τις φουστανέλες των ένδοξων αγωνιστών της Ελευθερίας.

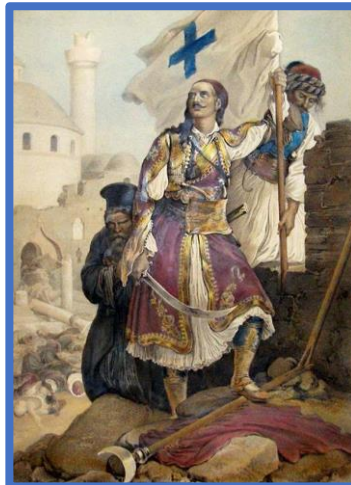
Το γαλάζιο συμβολίζει τον ελληνικό ουρανό, τη θάλασσα.

Ο αριθμός των γραμμών είναι σύμφωνα με άλλους ο αριθμός των γραμμάτων της λέξης Ελευθερία ή των συλλαβών του «Ελευθερία ή Θάνατος».

Η γιορτή της Σημαίας είναι στις 27 Οκτωβρίου.



Δείτε τα σύμβολα της σημαίας: <https://youtu.be/93jvWAd7SP8>



Η σημαία του Ρήγα Φεραίου

Ο Ρήγας Βελεστινλής, επηρεασμένος από τις ιδέες του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, είχε προτείνει για την Ελληνική Δημοκρατία τρίχρωμη σημαία, με οριζόντιες ζώνες κόκκινου, λευκού και μαύρου χρώματος, που στο κέντρο της απεικόνιζε το ρόπαλο του Ηρακλή σε οριζόντια θέση και, από πάνω του, στη δεξιά πλευρά, έφερε τρεις σταυρούς.

Τα τρία χρώματα της σημαίας, κόκκινο, λευκό και μαύρο, ο Ρήγας επεξηγεί τον συμβολισμό τους στο Παράρτημα του Συντάγματός του. Το κόκκινο συμβολίζει την αυτεξουσιότητα του ελληνικού λαού, το άσπρο το δίκαιο της επαναστάσεως του και το μαύρο "τον υπέρ της Πατρίδος και Ελευθερίας ημών θάνατον".

Για εθνόσημο της σημαίας του, ο Ρήγας έχει στο μέσο το "ρόπαλο του Ηρακλέους" με τρεις σταυρούς επάνω, συμβολίζοντας έτσι Τον συνδυασμό του αρχαίου ελληνικού πνεύματος και της ελληνορθόδοξης παράδοσης.



🎵 Ακούστε τον Θούριο του Ρήγα με τη σημαία του https://youtu.be/8Z_V74YiMC8

Η σημαία της Φιλικής Εταιρείας

Η σημαία της Φιλικής Εταιρείας ήταν κατασκευασμένη από λευκό ύφασμα πάνω στο οποίο είχε τα σύμβολα του εφοδιαστικού των ιερέων της Φιλικής Εταιρείας.

Τον ιερό δεσμό με τις 16 στήλες, κόκκινο σταυρό περικυκλωμένο από στεφάνι κλαδιών ελιάς και στο κάτω μέρος δύο λογχοφόρες σημαίες με τα αρχικά ΗΕΑ και ΗΘΣ.

Θεωρείται η παλαιότερη επαναστατική σημαία. Κατασκευάστηκε με τις οδηγίες του Παλαιών Πατρών Γερμανού και ήταν μια από τις πρώτες προσπάθειες να υπάρξει μια σημαία κοινή για όλους.



🎬 Δείτε τη σημαία της Φιλικής Εταιρείας: https://youtu.be/e8_cqu1oeQw


Η πρώτη επαναστατική σημαία

Η πρώτη επαναστατική σημαία είναι αυτή που υψώθηκε στο Ιάσιο της Μολδαβίας στις 22 Φεβρουαρίου 1821 από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη. Η σημαία αυτή ευλογήθηκε από τον Μητροπολίτη Βενιαμίν στη Μονή των Τριών Ιεραρχών.

Την τρίχρωμη σημαία του Ρήγα χρησιμοποίησε ο Αλέξανδρος Υψηλάντης κατά την επανάστασή του το 1821, βάζοντας όμως τον Φοίνικα αντί του ροπάλου. Ωστόσο, στους στρατιωτικούς κανονισμούς του έχει την επεξήγηση των χρωμάτων του Ρήγα.

Ήταν τρίχρωμη μαύρο-άσπρο-κόκκινο, από τη μια πλευρά έφερε το μυθικό αναγεννώμενο φοίνικα με την επιγραφή «ΕΚ ΤΗΣ ΣΤΑΚΤΗΣ ΜΟΥ ΑΝΑΓΕΝΝΩΜΑΙ», ενώ από την άλλη έφερε κόκκινο σταυρό πλαισιωμένο από στεφάνι δάφνης και την επιγραφή «ΕΝ ΤΟΥΤΩ ΝΙΚΑ». Το λευκό συμβόλιζε την αδελφότητα, το κόκκινο τον πατριωτισμό και το μαύρο τη θυσία.



 Δείτε τη σημαία του Αλέξανδρου Υψηλάντη: <https://youtu.be/-KcbsdHGFzY>



Η σημαία της έναρξης της Επανάστασης

Ο Ανδρέας Λόντος μπήκε στην Πάτρα με τους στρατιώτες του. Η σημαία του είχε κόκκινο χρώμα με έναν μαύρο σταυρό στη δεξιά πλευρά. Οι Τούρκοι που φυλούσαν την Ακρόπολη της πόλης πίστεψαν όταν την είδαν ότι είναι δικό τους εξαιτίας του κόκκινου χρώματος της σημαίας και έτσι τους άφησαν χωρίς αντίσταση.

Ο Λόντος βρήκε ευκαιρία και μαζί με τους προκρίτους της περιοχής, τον επίσκοπο Καλαβρύτων Προκόπιο και τον Παλαιών Πατρών Γερμανό, κατευθύνθηκε προς την κεντρική πλατεία της Πάτρας.

Εκεί ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης και με επαναστατικές προκηρύξεις κάλεσαν όλους να επαναστατήσουν ενάντια στον μισητό εχθρό.



Δείτε το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας, εκεί που υψώθηκε η σημαία της Επανάστασης:
<https://youtu.be/Dcc5Py6y1lk>

Η σημαία του Αρείου Πάγου

Η σημαία τού Αρείου Πάγου. Υψώθηκε στην Ανατολική Χέρσο Ελλάδα στις 19 Ιανουαρίου 1821. Ο Σταυρός συμβολίζει την πίστη στην δίκαιη υπόθεση του Γένους. Η φλεγόμενη καρδιά συμβολίζει την αγνότητα της Επανάστασης. Η άγκυρα συμβολίζει την σταθερότητα στον σκοπό.



Η σημαία των Κολοκοτρωναίων

Η σημαία των Κολοκοτρωναίων ήταν λευκή με τον Γαλάζιο Σταυρό. Είναι η σημαία την οποία χρησιμοποιούσαν οι Κολοκοτρωναίοι από τα τέλη τού 18ου αιώνα. Από το 1806 άρχισε να την χρησιμοποιεί και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης.

Για πολλούς αυτή η σημαία είναι η βάση της πρώτης επίσημης σημαίας του ελληνικού κράτους και υψώθηκε πανηγυρικά στην απελευθερωμένη Τριπολιτσά. Η παράδοση θέλει τον Παπαφλέσσα, στην Τρίπολη, να σχίζει το βαθύ γαλάζιο εσώρασό του (το επονομαζόμενο αντερί) να σχηματίζει ένα τετράγωνο και να διατάζει το

πρωτοπαλικάρο του και γνωστό αγωνιστή, Παναγιώτη Κεφαλά, να σχίσει δύο λουρίδες από την άσπρη φουστανέλα του ώστε να σχηματίσουν σταυρό.



 Δείτε τη σημαία <https://youtu.be/INZhl9c7Bsl>

★ Μικρή ιστορία

Σύμβολο της πατρίδας της γλυκιάς μητέρας όλων μας, είναι η σημαία. Όπως ο σταυρός είναι το αγιασμένο σύμβολο το Χριστιανού, έτσι και η σημαία αναπαριστά τη θρησκεία της πατρίδας.

Η πατρίδα ενσαρκώνεται στη σημαία, διότι βλέπου σε αυτήν τα τέκνα της πατρίδας την κυριαρχία, τη δόξα και τη δύναμή της.

Η σημαία είναι η μακροχρόνια ιστορία της πατρίδας μας, η περήφανη εικόνα των θριάμβων της, ο σταυρός, ο οποίος συμβολίζει τα μαρτύριά της, η φωτεινή και παρήγορη ελπίδα όλων μας.

Όταν κυματίζει στο πλοίο, το οποίο ταράζεται πάνω στα κύματα σε μακρινές θάλασσες, λέει υπερήφανα, ότι το σκάφος εκείνο είναι τμήμα αχώριστο της Ελληνικής Πατρίδας.

Είναι ωραία, πολύ ωραία η σημαία μας, όσο ωραία είναι η Ελλάδα. Έχει το γλυκύτατο χρώμα του Ελληνικού ουρανού και το λευκό του μυρωμένου κρίνου, όπως την χαιρετίζει η εθνική μας ποίηση:

Ουρανοχρωματισμένη

Και σα κρίνο αγρού λευκή.

Αυτή είναι η ναυτική σημαία, την οποία βλέπεις να υψώνεται περήφανα στον ιστό των εθνικών πλοίων του Ναυτικού.

Και όταν βλέπει τη σημαία στους προμαχώνες να θυμηθείς ότι είναι αυτή η σημαία, την οποία ύψωσαν άλλοτε στο φρούριο του Παλαμηδίου οι νικητές και στα Μεσσηνιακά φρούρια και στις επάλξεις του Μεσολογγίου. Κι όταν βλέπεις τη σημαία του ένδοξου στρατού μας, να μη ξεχάσεις ποτέ, ότι την έφεραν και τη την τίμησαν

πάντοτε οι πατέρες μας στα πεδία των μαχών. Και στην κορυφή της χύνει τη χρυσή λάμψη του ο Σταυρός, για να είναι πάντοτε ενωμένοι και αχώριστοι η Πίστη και η Πατρίδα.

Εμμανουήλ Λυκούδης, (1966,) Αναγνωστικό ΣΤ Δημοτικού, Αθήνα: ΟΕΔΒ Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης



Ποιήματα

Πάντα κι όπου σ' αντικρίζω,
με λαχτάρα σταματώ,
υπερήφανα δακρύζω,
ταπεινά σε χαιρετώ.

Δόξα αθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχή
και μαζί σου φτερουγίζει
της πατρίδος η ψυχή.

Όταν ξάφνου σε χαϊδεύει
τ' αγεράκι τ' αλαφρό,
μοιάζεις κύμα, που σαλεύει
με χιονόλευκον αφρό.

Κι ο σταυρός που λαμπυρίζει
στην ψηλή σου κορυφή,
είν' ο φάρος που φωτίζει
μιαν ελπίδα μας κρυφή.

Σε θωρώ κι αναθαρρεύω
και τα χέρια μου χτυπώ,
σαν αγία σε λατρεύω,
σα μητέρα σ' αγαπώ.

Κι απ' τα στήθη μου ανεβαίνει
μια χαρούμενη φωνή:
«Να 'σαι πάντα δοξασμένη,
ω Σημαία γαλανή!»

Ιωάννης Πολέμης



Της πατρίδας μου η σημαία
έχει χρώμα γαλανό
και στη μέση χαραγμένο
έναν κατάσπρο σταυρό
Κυματίζει με καμάρι
δε φοβάται τον εχθρό
σαν τη θάλασσα είναι γαλάζια
και λευκή σαν τον αφρό



Στη Σημαία

Μέσα μας βαθιά για σένα
μία λαχτάρα πάντα ζει
την πατρίδα συμβολίζεις
και τη λευτεριά μαζί.

Γαλανόλευκη η θωριά σου
και φαντάζεις μέσ' στο νου
σαν το κύμα, σάν τὸ γέλιο
του πελάου και τ' ουρανού.

Της τιμής και της ανδρείας
εἰς' αστείρευτη πηγή,
του λευκού Σταυρού σου η χάρη
δυναμώνει κι εὐλογεί.

Κι όσοι χάνονται για σένα
σπώντας σίδερα βαριά,
ξεψυχούν και τραγουδάνε
χαίρε, ω χαίρε, λευτεριά.

🎵 Ακούστε το τραγούδι <https://youtu.be/r5C76evVzLQ>



Η Σημαία

Τη γαλάζια μας σημαία
Που ανεμίζει στο κοντάρι
Σαν τη βλέπω μου θυμίζει
Το γενναίο παλληκάρι.
Που την κράταγε στη μάχη,
Σαν ατρόμητο λιοντάρι
Και δεν άφησε ποτέ του
Ο εχθρός να του την πάρει.

Γεωργόπουλου, Χ. Πατριδογνωσία Α' τάξης, Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης.

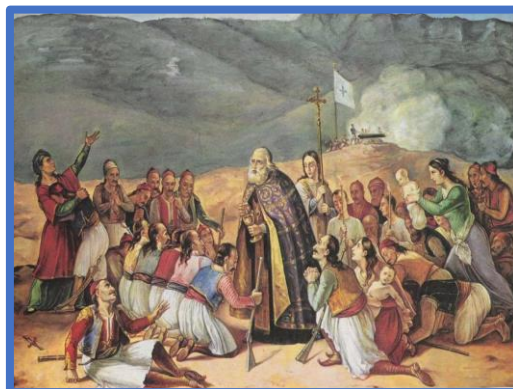


Η Ελληνική Σημαία

Περήφανη κυμάτιζε
Γαλάζια και ωραία,
Σε κάστρα και σε θάλασσες,
Ελληνική σημαία.

Περήφανη κυμάτιζε
Και η κάθε σου πτυχή
Γεμίζει περηφάνεια
Την παιδική μας την ψυχή.

Θέμελη, Ο. Τα πρώτα φτερουγίσματα, Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης



Η Σημαία

Γαλανόλευκη σημαία,
Σαν περνάς καμαρωτά,
Ποια ματάκια δεν δακρύζουν,
Ποια καρδούλα δεν χτυπά;

Πάντα, πάντα κυματίζεις
Και παντού χαρές σκορπάς
Κι όλο πιο ψηλά ανεβαίνεις
Κι όλο προς τη δόξα πας.


Αλφαβητάριο, Β τεύχος, Αθήναι: ΟΕΔΒ, Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης'



Αυτό είναι το ιερό πανί το γαλανό και τ' άσπρο,
κομμάτι από ανοιξιάτικο και ξάστερο ουρανό,
που είναι λευκό σαν τον αφρό του κύματος που ανθίζει
σε περιγιάλι ολόγλυκο, σε πέλαο μακρινό.
Αυτό είναι το ιερό πανί, που, όταν περνάει μπροστά μας,
υγραίνονται τα βλέφαρα και σπαρταρά η καρδιά μας.

Απόσπασμα από το ποίημα του Στέφανου Δάφνη «Ύμνος της σημαίας», στο βιβλίο του Θ. Α. Γιαννόπουλου, *Νεότερη Σχολική Ανθολογία*, εκδ. Χ. Τεγόπουλου – Ν. Νίκα




 Προβολή παρουσίασης «Οι σημαίες στα έργα τέχνης»: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/ΣΗΜΑΙΕΣ-ΣΤΑ-ΕΡΓΑ-ΤΕΧΝΗΣ.pdf>



Οι σημαίες στα έργα τέχνης



 Προβολή παρουσίασης «Τα σηματολόγια του ναυτικού αγώνα του 1821»: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Τα-σηματολογια-του-ναυτικου-αγωνα-του-1821.pdf>




Τα σηματολόγια του ναυτικού
αγώνα του 1821



★ **Οπτικοακουστικό υλικό:**

 Παίξτε ένα παιχνίδι μνήμης με τις σημαίες:
<https://learningapps.org/watch?v=prb9xpdd221>

 Δείτε τον πίνακα του Θεόδωρου Βρυζάκη «Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ευλογεί τη σημαία της Επανάστασης», στην Εθνική Πινακοθήκη και παρατηρήστε τις λεπτομερείς μέσα από την εφαρμογή της ιστοσελίδας: <https://www.nationalgallery.gr/el/zographikh-monimi-ekthesi/painting/ta-hronia-tis-basileias-tou-othona/istoriki-zographiki/o-palaion-patron-germanos-eulogei-ti-simaia-tis-epanastasis.html>. Στη συνέχεια παίξτε ένα παιχνίδι βασισμένο στον πίνακα αυτό: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Ποια-κομμάτια-ταιριάζουν-στον-πίνακα.pdf>

- ✖ Παίξτε ένα παιχνίδι στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο με τις σημαίες και τα σύμβολα <https://nhmuseum.gr/multimedia/simaies/index.html>
- 🎵 Ακούστε μια συγκινητική απαγγελία για τη Σημαία Από το σεντούκι των ιστοριών <https://youtu.be/74LPJPAV8-0>
- 🎬 Δείτε τις Σημαίες και τα λάβαρα του 1821 <https://youtu.be/tPSGo8sHJ5c>
- 🎬 Σημαίες των Ελλήνων <https://youtu.be/Z6mXDWr45qY>
- 🎬 Δείτε το βίντεο από το Δημοτικό Σχολείο Πευκοχωρίου Χαλκιδικής σχετικά με το πώς δημιουργήθηκε η σημαία της Χαλκιδικής <https://youtu.be/IVspcYB5yAw>
- 🎬 Οι σημαίες και τα λάβαρα της Επανάστασης του 1821 από το 6^ο Διαπολιτισμικό Σχολείο Ελευθερίου-Κορδελιού Θεσσαλονίκης <https://youtu.be/dWoivJIMarc>

★ Φύλλα εργασίας:

- 📄 Κρυπτόλεξο: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Κρυπτόλεξο.pdf>
- 📄 Καρτέλες: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Καρτέλες.pdf>
- 📄 Μία ιστορία: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Μια-ιστορία.pdf>
- 📄 Τι λένε τα πρόσωπα του πίνακα: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Τι-λένε-τα-πρόσωπα-του-πίνακα.pdf>
- 📄 Χρωμάτισε και κόψε τη δική σου σημαία: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Χρωμάτισε-και-κόψε-τη-δική-σου-σημαία.pdf>
- 📄 Αντιστοίχιση: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Αντιστοίχιση.pdf>
- 📄 Βοήθησε το τσολιαδάκι: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Βοήθησε-το-τσολιαδάκι.pdf>
- 📄 Εικονόλεξο: <https://ekedisy.gr/wp-content/uploads/2021/08/Εικονόλεξο.pdf>



Βιβλιογραφία:

Αλφαβητάριο, Β τεύχος, Αθήναι:ΟΕΔΒ, Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης'

http://dimossas.blogspot.com/2013/03/blog-post_23.html Αγγελίδης Ν., Η Ελληνική Σημαία: ιστορική αυτής εξέλιξη από της Τουρκοκρατίας μέχρι σήμερα, Τυπογραφείον «Πανελληνίου κράτους», Εν Αθήναις 1909.

Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας, τ. Α', Αθήναι 1857.

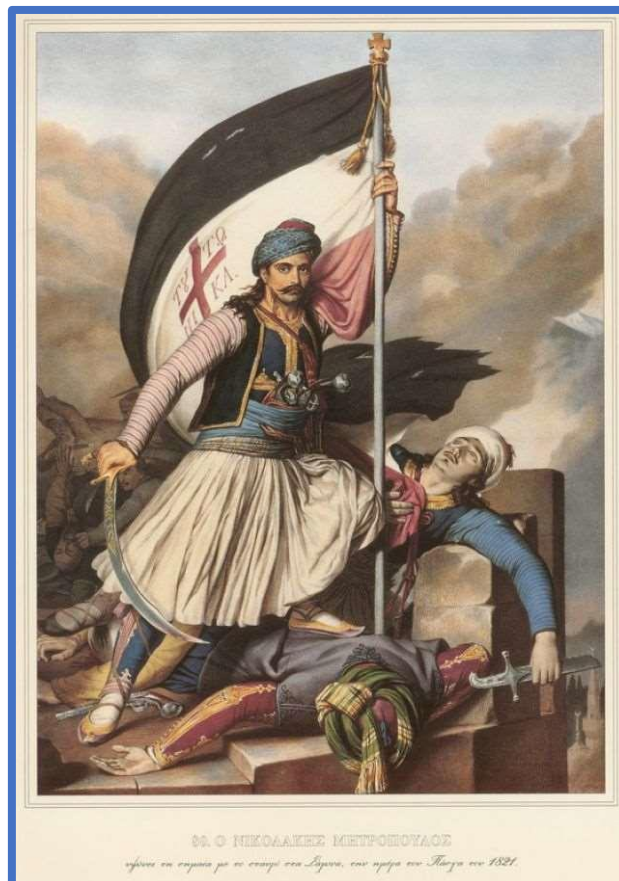
Βακαλόπουλος Α., Ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, Σταμούλης, Αθήνα 2007.

Γενικό Επιτελείο Στρατού, Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού, Η Ελληνική Σημαία, Αθήνα 2005.

Γεωργόπουλου, Χ. Πατριδογνωσία Α' τάξης, Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης.

Γιαννόπουλου, Θ. *Νεότερη Σχολική Ανθολογία*, εκδ. Χ. Τεγόπουλου – Ν. Νίκα.

Θέμελη, Ο. Τα πρώτα φτερουγίσματα, Από τις Συλλογές του Μουσείου Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης.



Θ. Ο ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

«ήφισε τη σημαία με το σταυρό του Αγίου, τον ηρώο του Παύλου τον 1821».

Παράρτημα:



Κρυπτόλεξο: Αναζήτησε κάθετα και οριζόντια τις λέξεις:

Σημαία, λάβαρο, ελευθερία, θάνατος, σταυρός, γαλανό, λευκό

A	Λ	Γ	Η	Μ	Δ	Ε	Κ	Ι	Ν	Λ	Β
Θ	Α	Ν	Α	Τ	Ο	Σ	Π	Η	Ρ	Δ	Η
Θ	Β	Β	Ο	Ε	Μ	Η	Α	Ι	Ε	Ζ	Γ
Δ	Α	Ξ	Σ	Τ	Θ	Μ	Γ	Υ	Σ	Ν	Α
Ο	Ρ	Φ	Δ	Β	Ω	Α	Η	Ν	Ξ	Θ	Λ
Ν	Ο	Χ	Υ	Φ	Κ	Ι	Κ	Σ	Τ	Λ	Α
Ι	Λ	Μ	Ρ	Η	Α	Α	Χ	Τ	Β	Ο	Ν
Γ	Α	Θ	Β	Ψ	Δ	Ξ	Π	Α	Φ	Ξ	Ο
Ζ	Σ	Ο	Ε	Ζ	Μ	Δ	Τ	Υ	Σ	Ν	Ζ
Ρ	Π	Ε	Λ	Ε	Υ	Θ	Ε	Ρ	Ι	Α	Ι
Μ	Κ	Ο	Ξ	Ι	Ν	Λ	Η	Ο	Κ	Θ	Γ
Λ	Ε	Υ	Κ	Ο	Ζ	Β	Α	Σ	Ε	Δ	Α





Παρατήρησε προσεκτικά τις σημαίες και αντιστοίχισε:



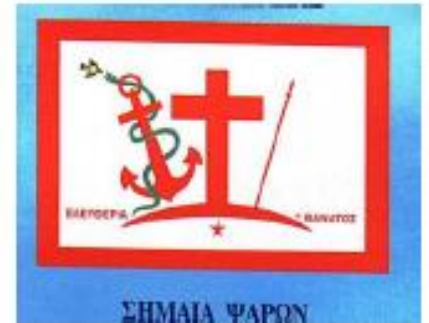
Σημαία Φαρών



Σημαία Ύδρας



Ελευθερία ή Θάνατος



Σημαία ξηράς

Σημαία Σάμου



Σημαία Φιλικής Εταιρίας



Σημαία Κολοκοτρωναίων

ΣΗΜΑΙΑ ΞΗΡΑΣ

Σημαία Βορείου Ηπείρου



ΣΗΜΑΙΑ
ΤΩΝ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΑΙΩΝ



Βοήθησε το τσολιαδάκι να πάει στην παρέλαση. Χάραξε τη διαδρομή πατώντας διαδοχικά πάνω στα γράμματα ώστε να σχηματιστεί η λέξη: **ΣΗΜΑΙΑ**



H

A

Σ

H

B

M

I

A

I

E

O

Σ

A



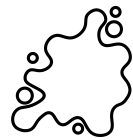


ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Αντικατέστησε τις εικόνες με τις λέξεις που λείπουν!



είν' η



και ο αφρός



με άσπρα



είναι και ο ουρανός.

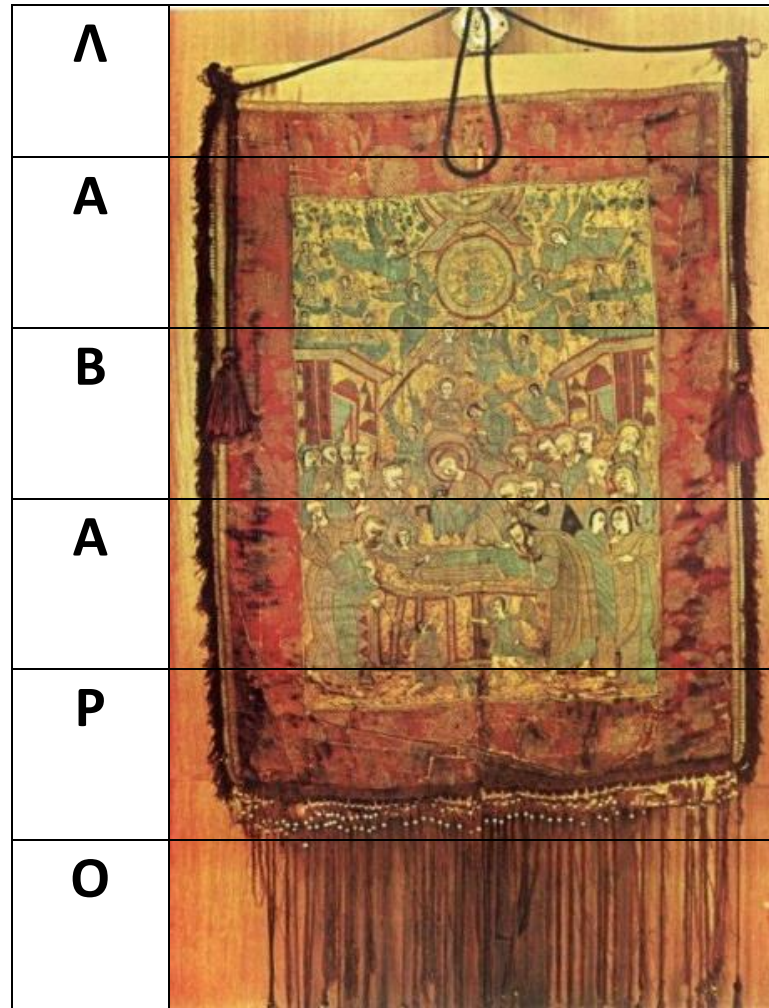
Αυτά τα 2 χρώματα στολίζουν το πανί

που το 'χανε οι Έλληνες πάντα μες την ψυχή.



ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Κόψε τις λωρίδες από τις δύο καρτέλες, ανακάτεψέ τες και προσπάθησε να σχηματίσεις τις λέξεις και τις εικόνες.





ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Σ			
Η			
Μ			
Α			
Ι			
Α			



ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

✎ Παρατήρησε τον πίνακα «Πατριωτικός όρκος των Ελλήνων» του Alphonse de Neuville. Σκέψου τι μπορεί να συμβαίνει εκείνη την ώρα; Παρατήρησε τι κρατάνε οι πρωταγωνιστές και διηγήσου ή ζωγράψισε μια ιστορία.



Γράφω μια ιστορία:



ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Ζωγραφίζω μια ιστορία:





Τι λένε ή τι σκέφτονται τα πρόσωπα του πίνακα;


Στη συνέχεια δώσε και το δικό σου τίτλο.



Τίτλος:

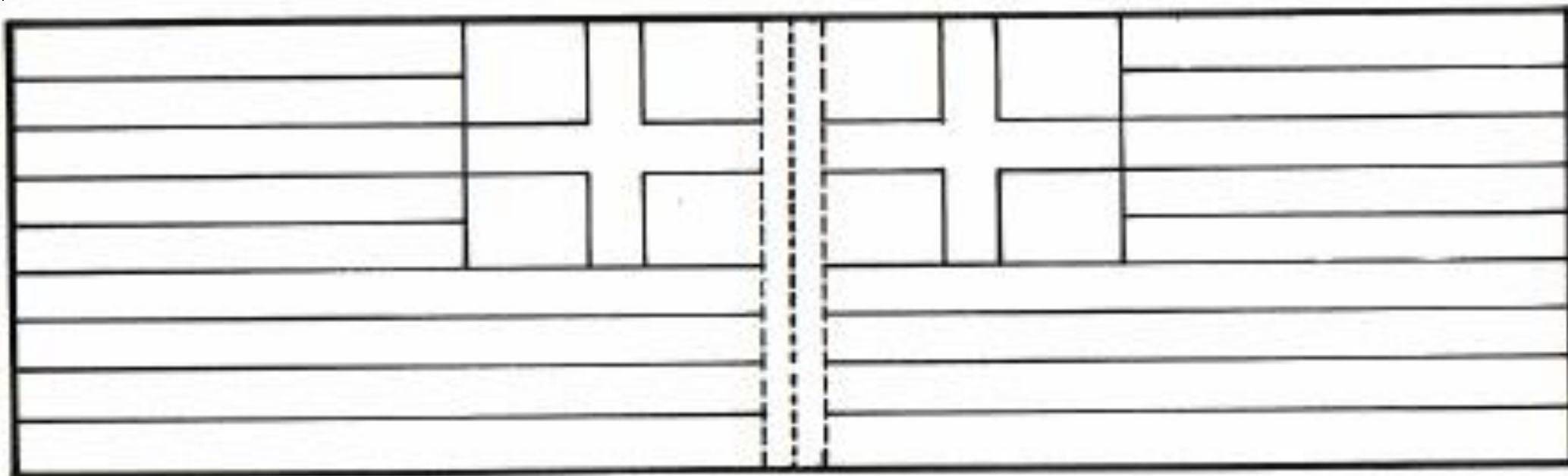


ΜΟΥΣΕΙΟ
ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
& ΔΙΑΣΩΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

 Χρωμάτισε και κόψε γύρω γύρω τη σημαία.

Τσάκισέ τη στις διακεκομμένες γραμμές.

Βάλε ένα καλαμάκι ή ξυλάκι για κοντάρι και στη συνέχεια κόλλησε τις δύο πλευρές μεταξύ τους.



✎ Παρατήρησε προσεκτικά τον πίνακα "Ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ευλογεί τη σημαία της Επανάστασης" και βρες ποια κομμάτια λείπουν από τον πίνακα. Προσοχή! Βρες και αντιστοίχησε μόνο τα κομμάτια που λείπουν από το συγκεκριμένο πίνακα γιατί μερικά κομμάτια μπορεί να ανήκουν σε κάποιον άλλο.





© Μουσείο Σχολικής Ζωής και Εκπαίδευσης του ΕΚΕΔΙΣΥ

Έτος έκδοσης: 2021

ISBN: 978-618-5458-27-0